

Leo Trotskij

Om den judiska frågan

Detta är en ombearbetad/redigerad version av en artikelsamling som finns publicerad på *Marxist Internet Archive*. Bearbetningen har utförts av Martin Fahlgren och Göran Källqvist.

Innehåll

Brev till <i>Klorkeit</i> och de judiska arbetarna i Frankrike	1
Hälsningar till <i>Unser Kampf</i>	2
Om det "judiska problemet"	3
Svar till en fråga angående Birobidjan	4
Intervju med judiska korrespondenter i Mexico	5
Termidor och antisemitism.....	6
Appell till amerikanska judar hotade av fascism och antisemitism	10
Imperialism och antisemitism	11
Några citat	12

Brev till *Klorkeit* och de judiska arbetarna i Frankrike

(10 maj 1930)

Kära kamrater:

Tack så mycket för ert ingående och intressanta brev som för första gången gav mig en inblick i den judiska arbetarrörelsen i Västeuropa. Jag gläder mig åt den ton av aktiv optimism som framgår av raderna och som absolut återspeglar er organisations energi. Kamrat Fr. [Pierre Frank] har dessutom redan, med stor sympati, berättat för mig om den militanta anda som råder i den judiska oppositionsgruppen i Paris.

Förslaget att omvandla *Klorkeit* till ett internationellt judiskt organ är verkligen ett intressant förslag. Men jag har ännu inte någon klar uppfattning om hur relationerna med de inblandade nationella rörelserna och de oppositionella organisationerna skulle bli. Ju mer ”internationell” *Klorkeit* blir i teknisk betydelse, desto mer kommer den att behöva anta en teoretisk-propagandistisk karaktär, eftersom den naturligtvis inte kommer att kunna vara i stånd att behandla varje lands specifika politiska frågor.

Jag vidhåller att den utan tvekan främsta uppgiften för de judiska arbetarna i Frankrike, såväl som i andra länder, är att delta i arbetarrörelsen i de länder där de är bosatta, arbetar och kämpar. Anser sig majoriteten av de judiska arbetarna i Frankrike vara permanenta immigranter, eller förväntar de sig att lämna landet i den nära framtiden? Jag tror att det första påståendet är det mest korrekta. Om så är fallet är det väldigt viktigt att lära det franska språket. I den givna situationen ligger detta inte bara i varje enskild persons intresse, utan också i den franska och internationella arbetarklassens politiska intresse. Sextio tusen judiska arbetare i Paris är en stark kraft. De utländska arbetarna i Frankrike kommer framför allt att spela rollen som en stark faktor i landets utveckling, till och med ännu starkare än svarta i Amerika, med vilka de enbart har sin parastatus gemensam.

Traditionellt har de rent franska organisationerna inte haft någon masskaraktär. Till viss grad har de varit baserade på arbetarklassens fackliga och politiska ”aristokrati”. Den överväldigande majoriteten har förblivit oorganiserad och fjärrad från de politiska och fackliga organisationernas aktiviteter. I Frankrike är detta kardinalfrågan. Det förefaller mig som om att den roll som de utländska arbetarna i Frankrike spelar idag kommer att skaka om landets starka konservatism. Eftersom de utländska arbetarna till sin övervägande majoritet representerar de lägre skikten av landets proletariat, är de därför nära, knutna till och delar samma öde som det inhemska proletariats lägre skikt, vilket emellertid står mycket långt från de officiella organisationerna. De utländska arbetarna är av ett annat kynne, just därför att de är utländska; de har en utvandrarsanda, är mer rörliga, är mer mottagliga för revolutionära idéer. Det är därför som den kommunistiska ideologin kan vinna de utländska arbetarnas respekt och göra dem till ett mäktigt instrument för att sprida sig inom hela den franska arbetarklassen.

Precis som de andra grupperna måste er grupp ha en klar uppfattning om denna stora historiska uppgift. Naturligtvis inte i andemeningen av någon messiansk nationell stolthet – det kan det inte bli tal om – men i andan av en stor internationell uppgift. I detta sammanhanget ställde jag frågan om *Klorkeits* karaktär. Den skall naturligtvis inte vara till för att skrämma i väg de judiska arbetarna från sina respektive länders arbetarrörelse, som fallet tidigare var med det judiska ”Bunds” press, tvärtom – den skall föra in dem i arbetarklassens liv.

Angående oppositionen i stort, så måste den finna ett arbetsfält bland de utländska arbetarna som inte bara är viktigt utan också väldigt lägligt. Det officiella partiets [det kommunistiska partiets – red.] byråkratism lägger allt i ruiner, och måste först och främst slå hårdast mot de svagaste delarna, och det är naturligtvis de utländska arbetarna. Eftersom dessa, på grund av

sin lägre sociala ställning, är mer benägna att vara kritiska, tror jag att det är möjligt att genom en stor, medveten, och verkligt självuppoffrande handling bygga oppositionen som ett fast centrum för majoriteten av de utländska arbetarna.

Mina hjärtliga hälsningar till alla er grupps medlemmar. Eder,

L. Trotskij
(*Prinkipo, Turkiet*)

Hälsningar till *Unser Kampf*

(9 maj 1932)

Kära kamrater:

Publiceringen av er tidning var i sig ett väldigt viktigt steg framåt. Tidningens första framgångar visar att den var en nödvändighet. Ja, kan man överhuvudtaget ha tvivlat på detta en enda minut?

De judiska arbetarna i Förenta staterna är en stor och viktig del av landets hela proletariat. Historiska omständigheter har gjort de judiska arbetarna mottagliga för den vetenskapliga kommunismens idéer. Det faktum att de judiska arbetarna har skingrats till ett antal länder borde ingjuta och ingjuter verkligen i dem *internationalismens* idéer. Enbart detta faktum medför att den kommunistiska vänsteroppositionen har all anledning att räkna med ett stort inflytande bland de judiska proletärerna i Förenta staterna. Vad som först och främst karaktäriserar vänsteroppositionen är dess grundläggande internationella karaktär. Just precis därför måste den kunna tala alla nationers språk. Förekomsten av en oberoende judisk publikation leder inte till att de judiska arbetarna avskiljs, utan gör dem tvärtom mottagliga för de idéer som samlar alla arbetare i en stor internationell revolutionär familj. Det är underförstått att ni bestämt och oförsonligt förkastar de gamla bundistiska idéerna om den nationella organisationen som en federation. De judiska arbetare som vunnits över av er tidning måste kämpa i Kommunistiska förbundets [CLA, vänsteroppositionens amerikanska sektion – ö.a.] vanliga led och i det amerikanska proletariatets massorganisationer. Så länge som er tidning utvecklas och stärks kommer den också att kunna få betydelse utanför Förenta staternas och Kanadas gränser: i Sydamerika, Europa och Palestina. Ekonomiskt och när det gäller medborgerliga rättigheter, är de judiska arbetarna en svag del av proletariatet. Det byråkratiserade Kominterns politik visar sig som mest förödande hos de mest förtryckta delarna av proletariatet som berövats sina medborgerliga rättigheter: i Polen, i de Baltiska länderna, i Frankrike, och uppenbarligen också i Palestina. Arbetarklassen kan inte marschera mot sin egen befrielse på order. Revolutionärt mod och politisk vilja kan endast stärkas med hjälp av kreativa idéer, som arbetarna själva måste lära genom kritik, diskussion och prövning genom erfarenhet. Utan detta kommer rörelsens källor obönhörligen att torka ut. Och trots ytterst gynnsamma omständigheter, kan vi se hur Kominterns största nationella sektioner lider nederlag efter nederlag.

Arbetarna kan motstå de hårdaste politiska slag om de får möjligheten att tänka igenom nederlagets orsaker och ur detta dra alla de för framtiden nödvändiga slutsatserna. Men förbannelsen ligger i att Kominterns byråkrati inte bara är oförmögen att leda arbetarna till seger, utan den kan inte ens tillåta dem att tänka igenom nederlagets orsaker. Efter varje nytt slag från fienden slår den centriska [stalinistiska] byråkratin för sin del arbetarna på käften genom att förbjuda dem att tänka, kritisera och lära sig. Denna kriminella regim blir den viktigaste källan till apati och besvikelse. De första offren för klassfiendens såväl som den centriska byråkratins slag blir, som tidigare sagts, de svagare delarna av arbetarklassen.

Er tidning är Kommunistiska förbundets tidning. Dess grundläggande uppgift är att samla de judiska arbetarna i Amerika under Marx' och Lenins fana. Ju framgångsrikare detta arbete

utförs, desto snabbare kommer det att höja sig till internationell höjd, desto mer kommer vänsteroppositionens idéer att genomsyra den gamla världens, inklusive SSSR [Sovjetunionen], judiska arbetares krets.

Med hela mitt hjärta hälsar jag er tidning och jag skall försöka att bli till så stor nytta som möjligt för er tidning. Eder,

*L. Trotskij
(Prinkipo, Turkiet)*

Om det ”judiska problemet”

(februari 1934)

Fråga: Måste vänsteroppositionen ställa särskilda krav för att vinna den judiska arbetarklassen i Amerika?

Svar: De judiska arbetare som har fötts utomlands kommer att spela en stor, till viss del avgörande roll i Amerikas proletära revolution. Det är inte fråga om annat än att vänsteroppositionen måste göra allt den kan för att tränga in i de judiska arbetarnas liv.

Fråga: Vad anser du om det judiska språket? Varför karaktäriserar du det som ”jargong” i din självbiografi?

Svar: Min inställning till det judiska språket är samma som min inställning till alla språk. Om jag använde termen ”jargong” i min självbiografi så var det för att man i mina ungdomsår i Odessa inte kallade det judiska språket ”jiddisch”, som i dag, utan ”jargong.” Så uttryckte sig judarna själva, och de ansåg det inte som ett tecken på högdragenhet. Ordet ”jiddisch” har varit i allmänt bruk de senaste femton eller trettio åren. Jag ser det till och med i Frankrike.

Fråga: I de judiska kretsarna anses du vara en ”assimilerare.” Vad anser du om assimilation?

Svar: Jag förstår inte varför jag skulle anses vara en ”assimilerare.” Jag känner inte till den allmänna betydelsen av det ordet. Jag är, vilket är underförstått, en motståndare till sionism och alla liknande former av de judiska arbetarnas självisolering. Jag uppmanar de judiska arbetarna i Frankrike att bekanta sig med det franska livets och den franska arbetarklassens problem. Utan att göra det är det svårt att delta i arbetarrörelsen i det land där de blir exploaterade. Eftersom det judiska proletariatet är spritt över flera länder måste den judiske arbetaren, utöver sitt eget språk, känna till andra länders språk som ett vapen i klasskampen. Vad har det att göra med ”assimilation”?

Fråga: Det officiella kommunistpartiet karaktäriserade, utan tvekan, de judisk-arabiska händelserna i Palestina 1929 som de förtryckta arabiska massornas revolutionära resning. Vad anser du om den ståndpunkten?

Svar: Jag är, olyckligtvis, inte tillräckligt insatt i fakta för att försöka mig på att ha en definitiv åsikt. Jag håller på att studera frågan nu. Det kommer då att bli lättare att se i vilken utsträckning och till vilken grad element som nationella frihetskämpar (anti-imperialister), reaktionära muhammedaner och antisemitiska pogromister deltog. Så här på avstånd verkar det för mig som om alla dessa element fanns närvarande.

Fråga: Vad anser du om Palestina som ett möjligt ”hemland” för judar och rent allmänt om ett land för judarna? Anser du inte att den tyska fascismens antisemitism ställer den judiska frågan i en annan dager för kommunister?

Svar: Både den fascistiska staten i Tyskland och den arabisk-judiska kampen för fram nya och klara bevis på riktigheten i ståndpunkten att den judiska frågan inte kan lösas inom kapitalis-

mens ram. Jag vet inte hurvida judendomen kommer att byggas upp som en nation igen. Klart är det däremot att det inte kan finnas något tvivel om att de materiella villkoren för judendomens existens som en självständig nation bara kan uppkomma genom en proletär revolution. Det finns inget sådant på vår planet som en idé att någon skulle ha mer rätt till en bit land än någon annan.

Det går bara att upprätta en territoriell bas för judendomen i Palestina eller i något annat land genom att förflytta stora människomassor. Bara en segerrik socialism kan ta sig an sådana uppgifter. Man kan på förhand se att det antingen kommer att äga rum på basis av ömsesidig förståelse eller med hjälp av en sorts internationell proletär tribunal, vilken skulle ta upp den här frågan och lösa den.

Den återvändsgränd som den tyska judendomen befinner sig i, såväl som den återvändsgränd sionismen befinner sig i, är intimt sammanbunden med den återvändsgränd som världskapitalismen som helhet befinner sig i. Först när de judiska arbetarna klart ser detta sammanhang kommer de att stå rustade mot pessimism och hopplöshet.

Svar till en fråga angående Birobidjan

(oktober 1934)

Brev av Leo Trotskij

Beträffande Ykslagors brev; påståendet att Birobidjan är ”vänstersionism” är för mig fullständigt felaktigt. Sionismen lockar alltid bort arbetarna från klasskampen genom orealiserbara förhoppningar om en judisk stat under kapitalistiska villkor. Men en arbetarregering har som sin plikt att skapa bästa möjliga villkor för kulturell utveckling för judarna, såväl som för andra nationer. Detta betyder bland annat: att för de judar som önskar sig egna skolor, egen press, egen teater, etc..., tillhandahålla separat territorium för egen administration och utveckling. Det internationella proletariatet kommer att handla på samma sätt när det blir härskare över hela klotet. På den nationella frågans område får det inte bli fråga om något återhållande; tvärtom måste alla nationaliteters och etniska gruppers kulturella behov få ett allsidigt materiellt stöd. Om den ena eller andra nationella gruppen är dömd att utplånas (i nationell betydelse) måste det ske på samma sätt som en naturprocess, aldrig som en konsekvens av ett territoriellt, ekonomiskt eller administrativt problem.

L. Trotskij

Redaktionen för Bolsjevik-leninisterna Ykslagors Oppositionsbulletin:

Kära kamrater,

Ert brev kom fram i vederbörlig ordning och om vi inte svarade er genast så beror det på att vi arbetar under extremt svåra villkor. Vad gäller er fråga angående Birobidjan ville vi ge er ett auktoritativt svar. Detta svars författare lever och arbetar, som ni vet, under de svåraste omständigheter. Det är förklaringen till att vårt svar till er kommer så sent. Angående den andra frågan, återförening med Gezerd¹ – har vi inte möjlighet att ge er vår åsikt på grund av otillräcklig information. Vi skall så gott det går att försöka besvara den frågan så snart som vi erhållit nödvändig information. ...

Med kamratliga hälsningar,

*Schwartz*²

¹ Gezerd var jiddish-namnet för OZET, ”Föreningen för landsbygdsplacering av judiska arbetare”

² Pseudonym för Leon Sedov (Trotskijs son)

Intervju med judiska korrespondenter i Mexico

(18 januari 1937)

Innan jag besvarar era frågor måste jag varna er för att jag tyvärr aldrig har fått tillfälle att lära mig det judiska språket, vilket har utvecklats sedan jag har blivit vuxen. Jag har inte haft och har inte möjlighet att följa den judiska pressen, vilket gör att jag inte kan ge en exakt åsikt om de olika aspekterna på ett så viktigt och tragiskt problem. Jag kan därför inte göra anspråk på någon särskild auktoritet när jag svarar på era frågor. Trots det kommer jag att försöka att säga vad jag anser om dem.

I min ungdom lutade jag åt prognosen att de olika ländernas judar skulle införlivas och att den judiska frågan därför skulle försvinna på ett halvt automatiskt vis. Den historiska utvecklingen under det senaste kvartssekle har inte bekräftat det perspektivet. Den förfallande kapitalismen har överallt gått i riktning mot en förvärrad nationalism, där antisemitismen är en del. Den judiska frågan har överskuggat allt i Europas mest utvecklade kapitalistiska land, i Tyskland.

Å andra sidan har de olika ländernas judar skapat sin egen press och utvecklat språket jiddisch som ett redskap som är anpassat till den moderna kulturen. Man måste därför räkna med att den judiska nationen kommer att fortsätta att existera under en hel epok framöver. Nu kan en nation normalt sett inte existera utan ett gemensamt territorium. Sionismen har uppstått ur just den idén. Men för varje dag som går visar fakta att sionismen är oduglig för att lösa den judiska frågan. Konflikten mellan judar och araber i Palestina antager en mer och mer tragisk och alltmer hotande karaktär. Jag tror inte att den judiska frågan alls kan lösas inom ramen för den ruttnande kapitalismen och under den brittiska imperialismens kontroll.

Och hur, frågar ni mig, kan socialismen lösa den här frågan? På den punkten kan jag blott erbjuda hypoteser. När socialismen väl har blivit herre över vår planet eller åtminstone över dess viktigare delar kommer den att ha ofattbara resurser på alla områden. Människans historia har bevittnat en epok av stora folkvandringar på basis av barbari. Socialismen kommer att öppna möjligheter för stora folkvandringar på basis av den mest utvecklade tekniken och kulturen. Det är inte nödvändigt att säga att detta inte innebär tvångsförflyttning, det vill säga att skapa getton för särskilda nationaliteter, utan frivilligt medgivna omflyttningar, eller snarare på krav från särskilda nationaliteter eller delar av nationaliteter. De utspridda judar som skulle vilja återförenas i samma samfund kommer att hitta en tillräckligt stor och rik plats under solen. Samma möjlighet kommer att stå öppen för araberna och alla andra utspridda nationer. *Den nationella topografien kommer att bli en del av den planerade ekonomin.* Detta är det grandiosa historiska perspektiv som jag ser framför mig. Att arbeta för den internationella socialismen betyder också att arbeta för den judiska frågans lösning.

Ni frågar mig om den judiska frågan fortfarande existerar i SSSR. Ja, den existerar, precis som den ukrainska, den georgiska och även den ryska frågan existerar där. Den allsmäktiga byråkratin kväver den nationella kulturens utveckling på samma vis som den gör med kulturen i sin helhet. Ännu värre är att den stora proletära revolutionens land nu genomgår en period av djup reaktion. Om den revolutionära vågen blåste liv i den mänskliga solidaritetens alla finaste delar, så har den termidorianska reaktionen dragit fram allt som är lågt, mörkt och bakåtsträvande i denna samling av 170 miljoner människor. För att stärka sin makt tvekar inte byråkratin ens om att ta sin tillflykt till en dåligt kamouflerad böjelse åt chauvinistiska tendenser, framförallt åt antisemitiska. Den senaste Moskva-rättegången, till exempel, var iscensatt enligt det dåligt dolda mönstret att framställa internationalister som trolösa och laglösa judar fullt kapabla att sälja sig själv till det tyska Gestapo.

Sedan 1925, och framförallt sedan 1926, har den välkamouflerade, oangripbara antisemitismen gått hand i hand med symboliska rättegångar mot öppna pogromister. Ni frågar mig om

den gamla judiska småborgerligheten socialt har blivit införlivats i den nya sovjetmiljön. Jag vet verkligen varken ut eller in och kan därför inte ge er ett rakt svar. SSSRs sociala och nationella statistik är extremt tendentiös. Den är inte till för att berätta sanningen, utan för att glorifiera ledarna, hövdingarna, lyckoskaparna. En viktig del av den judiska småborgerligheten har sugits upp i statens, industrins, kommersens, kooperativens med fleras formidabla apparat, framför allt i de lägre och mellersta skikten. Detta faktum orsakar antisemitiska stämningar och ledarna manipulerar skickligt för att kanalisera den existerande avskyn mot byråkratin och rikta den särskilt mot judarna.

Angående Birobidjan kan jag inte ge er mer än mina personliga bedömningar. Jag är inte bevandrad i den regionen, och ännu mindre i villkoren för de judar som bor där. I vilket fall som helst kan det inte bli mer än en väldigt begränsad erfarenhet. SSSR ensamt är fortfarande för fattigt för att lösa sin egen judiska fråga, även under en väldigt mycket mer socialistisk regim än den nuvarande. Jag upprepar, otvivelaktigt är den judiska frågan sammanbunden med mänsklighetens totala frigörelse. Allt annat som görs på detta område kan bara bli tillfälligt lindrande medel och oftast till och med ett tvåeggat svärd, som det palestinska exemplet visar.

Termidor och antisemitism

(22 februari 1937)

Vid tiden för den sista [dvs andra ö a] Moskva-rättegången anmärkte jag i en av mina deklamationer att Stalin, i kampen mot oppositionen, utnyttjade de antisemitiska tendenserna i landet. Jag fick ett stort antal brev och frågor angående det ämnet, vilka till en stor andel var – om det finns ingen anledning att dölja sanningen – väldigt naiva. ”Hur kan man anklaga Sovjetunionen för att vara antisemitiskt?” ”Om SSSR är ett antisemitiskt land, finns det då kvar någonting alls?” Det var majoriteten av brevens tongångar. Dessa människor protesterar och är förbryllade eftersom de är vana vid att ställa den av oktoberrevolutionen åstadkomna judiska frigörelsen mot den fascistiska antisemitismen. För dessa människor verkar det nu som om jag sliter en magisk amulett ur deras händer. Att resonera på ett sådant sätt är typiskt för dem som är vana vid ett vulgärt, icke-dialektiskt tänkande. De lever i en värld av oföränderliga abstraktioner. De erkänner bara vad som passar dem: Hitlers Tyskland är den absolutistiska antisemitismens kungadöme; SSSR och andra sidan är den nationella harmonins kungadöme. Avgörande motsättningar, förändringar, övergångar från ett villkor till ett annat, med ett ord, själva de historiska processerna undgår deras likgiltiga uppmärksamhet.

Jag hoppas att ni inte har glömt att antisemitismen i Tsarrysland var väldigt spridd bland bönderna, städernas småborgarskap, intelligensian och arbetarklassens mer efterblivna skikt. ”Moder” Ryssland var känt, inte bara för sina periodiskt återkommande judepogromer, utan även för ett stort antal antisemitiska tidskrifter, vilka då hade en stor upplaga. Oktoberrevolutionen avskaffade judarnas status som laglösa. Det betyder emellertid inte att man med ett slag slog undan antisemitismen. En lång och envis kamp mot religionen har inte förmått hindra bedjande från att än i dag fylla tusen och åter tusen kyrkor, moskéer och synagogor. Likadant är fallet när det gäller nationella fördomar. Enbart lagstiftning ändrar inte folk. Deras tankar, känslor och åsikt är beroende av traditioner, materiella livsvillkor, kulturell nivå, etc. Sovjetregimen är ännu inte tjugo år gammal. Den äldre delen av befolkningen utbildades under tsarismen. Den yngre delen har ärvt en hel del från den äldre. Dessa allmänna historiska villkor borde i sig själv få varje tänkande person att inse att det, trots oktoberrevolutionens utomordentliga lagstiftning, är en omöjlighet att nationella och chauvinistiska fördomar, särskilt antisemitiska, inte lever kvar starkt bland befolkningens efterblivna skikt.

Men detta är långt ifrån allt. Sovjetregimen inledde verkligen en hel del nya fenomen, vilka på grund av befolkningens fattigdom och låga kulturella nivå kunde ge upphov till och faktiskt gav upphov till antisemitiska stämningar. Judarna är en typisk stadsbefolkning. De utgör en stor procentandel av stadsbefolkningen i Ukraina, i Vitryssland, och till och med i Storrussland. Mer än någon annan regim i världen behöver Sovjet ett stort antal statstjänstemän. Statstjänstemännen rekryteras från den mer kulturella stadsbefolkningen. Naturligtvis innehar judarna ett oproportionerligt stort antal platser inom byråkratin och särskilt i dess lägre och mellersta skikt. Självklart kan vi blunda för fakta och begränsa oss till vaga generaliseringar om alla rasers jämlikhet och broderskap. Men en strutspolitik kommer inte att föra oss framåt ett enda steg. *Böndernas och arbetarnas hat mot byråkratin är ett grundläggande faktum i sovjetlivet.* Regimens despotism, förföljandet av varje kritiker, kvävandet av varje levande tanke och slutligen de juridiska skådeprocesserna är helt och hållet en reflektion av detta grundläggande faktum. Även med ett *a priori*-resonemang är det omöjligt att undvika att dra slutsatsen att hatet mot byråkratin kommer att ta en antisemitisk skepnad, åtminstone på de ställen där de judiska funktionärerna utgör en betydande andel av befolkningen och framhävs starkt mot den breda bondemassans bakgrund. År 1923 föreslog jag på Ukraina-bolsjeviker-*nas* partikonferens att funktionärerna skulle kunna prata och skriva den omgivande befolkningens språk. Detta förslag fick många ironiska anmärkningar, främst från den judiska intelligentsian som talade och läste ryska och inte ville lära sig det ukrainska språket! Det måste erkännas att situationen på det området verkligen har förändrats till det bättre. Men byråkratins nationella sammansättning har inte ändrats särskilt mycket, och vad som är gränslöst mycket viktigare, så har fiendskapen mellan befolkningen och byråkratin ökat oerhört under de senast tio-tolv åren. Alla seriösa och ärliga observatörer, särskilt de som under långt tid har levt tillsammans med de arbetande massorna, kan vittna om antisemitismens existens, inte bara om den gamla ärvda, utan även om den nya, "Sovjet"-varianten.

Sovjetbyråkraten befinner sig moraliskt i ett belägrat läger. Han försöker med hela sin styrka bryta sig loss från sin isolering. Stalins politik dikteras till åtminstone 50 procent, av denna önskan. Nämligen: (1) den pseudo-socialistiska demagogin ("Socialismen är redan genomförd", "Stalin gav, ger och kommer att ge folket ett lyckligt liv" etc.); (2) de politiska och ekonomiska åtgärder som blivit utformade för att bygga upp ett brett nytt skikt av aristokrati runt byråkratin (stachanoviternas oproportionerligt höga löner, militära grader, hedersordnar, den nya "adeln", etc.); och (3) underhålla de nationella känslorna och fördomarna hos befolkningens efterblivna skikt.

Om den ukrainske byråkraten är en infödd ukrainare, så kommer han i det avgörande ögonblicket, oundvikligen att framhålla att han är *muzjikens* och bondens broder – inte någon sorts utlänning och verkligen inte en jude. Självklart finns det tyvärr inte ens ett korn av socialism eller ens av grundläggande demokrati i en sådan attityd. Men det är verkligen frågans kärna. Den privilegierade byråkratin är rädd om sina privilegier, och följaktligen totalt demoraliserad, och utgör för närvarande *det sovjetiska samhällets mest antisocialistiska och antidemokratiska skikt.* I kampen för sin egen överlevnad utnyttjar den de mest ingrodna fördomarna och de mest oupplysta instinkterna. Om Stalin, i Moskva, kan iscensätta rättegångar där trotskisterna anklagas för att konspirera för att förgifta arbetarna, då är det inte svårt att föreställa sig hur motbjudande lågt byråkratin kan sjunka i någon ukrainsk eller centralasiatisk håla!

Den som noga betraktar det sovjetiska livet, även om det bara är genom officiella publikationer, kommer då och då att se motbjudande byråkratiska bölder avslöjas i olika delar av landet: mutor, korruption, mord på personer vars existens är pinsam för byråkratin, kränkningar av kvinnor och liknande. Om vi skar rakt igenom dem så skulle vi se att varje sådan böld härstammar från det byråkratiska skiktet. Ibland tvingas Moskva ta sin tillflykt till

skenrättegångar. I alla sådana rättegångar utgör judarna oundvikligen en avsevärd procentandel, delvis på grund av att de, som redan påpekats, utgör en stor del av byråkratin och som sådan är allmänt hatad, delvis på grund av att byråkratin ledande kadrer i centrum och på landsbygden av självbevaringsdrift strävar efter att avleda arbetarmassornas ilska från sig själva till judarna. Detta faktum har varit känt för varje kritisk observatör så långt tillbaka som tio år sedan, när Stalinregimen knappt hade avslöjat sina grundläggande kännetecken.

För den styrande klickens var kampen mot oppositionen en fråga om liv och död. Programmet, principerna, banden till massorna, allting utrotades och förkastades på grund av den nya styrande klickens önskan om självbevarande. Dessa människor skyr inga medel för att vakta sina privilegier och makt. För en tid sedan kungjordes över hela världen att min yngste son, Sergei Sedov, åtalades för att ha anstiftat en komplot för att massförgifta arbetare. Varje normal människa skulle dra slutsatsen: människor som kan framföra en sådan anklagelse har nått den moraliska förnedringens lägsta grad. Är det då möjligt att ens för ett ögonblick tvivla på att samma åklagare kan gynna massornas antisemitiska fördomar? Just i min sons fall är båda dessa ondskefulla saker förenade. Det är värt besväret att tänka över det fallet. Från den dagen de föddes har mina söner burit sin moders namn (Sedov). De har aldrig använt något annat namn, varken i grundskolan, universitetet eller senare i livet. För min del har jag under de senaste tjugofyra åren burit namnet Trotskij. Under Sovjet-perioden kallade aldrig någon mig vid min faders namn (Bronstein), likaväl som ingen någonsin kallade Stalin för Dzjugasjvili. För att inte tvinga mina söner att byta namn, tog jag, av ”medborgerliga” krav, min frus namn (vilket, enligt sovjetisk lag, är fullt tillåtet). Hur som helst, efter att min son, Sergei Sedov, hade åtalats för den fullständigt otroliga anklagelsen att konspirera för att förgifta arbetare, kungjorde GPU i Sovjetisk och utländsk press att min sons ”riktiga” (!) namn inte är Sedov, utan Bronstein. Om förfalskarna ville sammankoppla den anklagade med mig, så skulle de ha kallat honom Trotskij, eftersom Bronstein, politiskt, inte betyder någonting för någon alls. Men de ville spela ett annat spel; det ville utnyttja mitt judiska ursprung och min sons halvjudiska ursprung. Jag har dröjt vid denna episod eftersom den är avgörande och ändå inte något undantag. Hela kampen mot oppositionen är fylld av sådana episoder.

Mellan 1923 och 1926, när Stalin, tillsammans med Zinovjev och Kamenev, fortfarande var medlem av ”trojkan”, så spelade man på de antisemitiska strängarna på ett väldigt försiktigt och dolt sätt. Särskilt skolade talare (Stalin förde redan då en lömsk kamp mot sina kompanjoner) sa att Trotskijs anhängare var småborgare från ”småstäder”, utan att definiera deras ras. Det var faktiskt lögn. Andelen judiska intellektuella i oppositionen var aldrig större än den i partiet eller byråkratin. Det räcker med att namnge ledarna för oppositionen under åren 1923-25: I. N. Smirnov, Serebrjakov, Rakovskij, Pjatakov, Preobrazjenskij, Krestinskij, Muralov, Beloborodov, Mratjkovskij, V. Jakolev, Saponov, V. M. Smirnov, Isjtjenko – enbart infödda ryssar. Radek var vid den tiden bara halvt sympatiserande. Men, precis som under bedragarnas och de andra uslingarnas rättegångar, såväl som under tiden för oppositionens uteslutning från partiet, betonade byråkratin avsiktligt namnen på judiska medlemmar av tillfällig eller sekundär betydelse. Detta diskuterades ganska öppet inom partiet, och, år 1925, såg oppositionen detta beteende som omisskännliga tecken på den styrande klickens förruttnelse.

Efter att Zinovjev och Kamenev gick med i oppositionen förvärrades situationen radikalt. Vid detta tillfälle öppnade sig ett perfekt tillfälle för att säga till arbetarna att tre ”missnöjda judiska intellektuella” står i spetsen för oppositionen. Under Stalins ledning förde Uglanov i Moskva och Kirov i Leningrad ut denna linje systematiskt och nästan helt öppet. För att ännu tydligare visa skillnaden mellan den ”nya” och den ”gamla” linjen blev judarna, även de som var mest hängivna generallinjen, avsatta från tunga poster inom partiet och sovjeterna. På

landsbygden, såväl som i Moskvas fabriker, antog hetsen mot oppositionen år 1926 en genomgripande och öppet antisemitisk karaktär. Många agitatorer talade skamlöst i tongångar som: ”Judarna gör uppror”. Jag mottog hundratals brev som beklagande de antisemitiska metoderna i kampen mot oppositionen. Vid ett av politbyråns möten skrev jag ett kort meddelande till Bucharin: ”Du kan inte undgå att känna till att kampen mot oppositionen till och med i Moskva använder sig av de svarta hundradenas demagogers metoder (antisemitism, etc.)” Bucharin svarade mig undvikande på samma papperslapp: ”Enstaka exempel är självklart möjliga.” Jag skrev tillbaka: ”Vad jag tänker på är inte enstaka exempel, utan en systematisk agitation bland partisekreterarna på stora företag i Moskva. Går du med på att följa med mig och undersöka ett exempel på detta vid fabriken 'Skorochoch' (jag känner till ett antal andra sådana exempel).” Bucharin svarade: ”OK, vi kan gå.” Förgäves försökte jag få honom att följa sitt löfte. Stalin förbjöd honom uttryckligen att göra så. Under förberedelsemånaderna inför uteslutningen av oppositionen ur partiet, arresteringarna och landsförvisningarna (under andra halvåret 1927) antog den antisemitiska agitationen en helt igenom otyglad karaktär. Parollen ”Krossa oppositionen” antog ofta samma natur som den gamla parollen ”Krossa judarna och rädda Ryssland”. Det gick så långt att Stalin blev tvungen att gå ut med en tryckt kungörelse som sade att ”Vi kämpar inte mot Trotskij, Zinovjev och Kamenev för att de är judar, utan för att de är oppositionella”, etc. För varje politiskt tänkande person är det fullständigt klart att denna medvetet dubbeltydiga kungörelse, som riktades mot ”upptrappningen” av antisemitismen, samtidigt uppsåtligen gav den näring. ”Glöm inte att oppositionens ledare är – judar.” Det var den verkliga meningen av Stalins kungörelse. Som publicerades i varje sovjetisk tidskrift.

När oppositionen, för att bemöta förtrycket, fortsatte med en mer beslutsam och öppen kamp, sa Stalin, i form av ett uttrycksfullt ”skämt”, till Pjatakov och Preobrazjenskij: ”Ni kämpar åtminstone mot C.E. [=centrala exekutivkommittén?? ö.a.] genom att svinga era yxor öppet. Det bevisar ert 'ortodoxa' uppträdande. [Det ryska ordet Stalin använde syftar på den grekiskt ortodoxa kyrkan. – Trotskij] Trotskij arbetar slugt och utan en yxa”. Fyllda av avsky berättade Preobrazjenskij och Pjatakov om detta samtal för mig. Stalin försökte dussintals gånger att sätta oppositionens ”ortodoxa” kärna i motsats till mig.

Den välkända tyska radikala journalisten, den förre redaktören för *Aktion*, Franz Pfemfert, som för närvarande befinner sig i exil, skrev till mig i augusti 1936:

”Kanske kommer du ihåg att jag för många år sedan i *Aktion* skrev att många av Stalins handlingar kan förklaras av hans antisemitiska tendenser. Det faktum att han, under denna monstruösa rättegång, genom Tass, lyckades ”rätta” Zinovjev och Kamenevs namn, är en handling i typisk Streicher-stil. På så sätt gav Stalin klartecken åt alla antisemitiska, skrupelfria element.”

Faktum är att namnen Zinovjev och Kamenev borde vara mer kända än namnen Radomyslskij och Rozenfeld. Vilket annat motiv än att spela på antisemitiska känslor kan Stalin ha haft genom att göra sina offers ”riktiga” namn kända? Som vi har sett gjorde han samma sak, även det utan minsta juridiska berättigande, också med min sons namn. Men otvivelaktigt är det mest förbluffande det faktum att alla de fyra ”terroristerna”, som påståtts ha sänts ut av mig från utlandet, visade sig vara judar och – samtidigt – agenter för det antisemitiska Gestapo! Eftersom jag händelsevis aldrig har träffat någon av dessa olycksdrabbade, är det klart att GPU avsiktligt valde ut dem på grund av deras rasmässiga härkomst. Och GPU agerar inte i kraft av sina egna idéer!

Återigen: i fall sådana metoder används på den absoluta toppen, där Stalins personliga ansvar är obestridligt, så är det inte svårt att föreställa sig vad som pågår i de djupa leden, på fabriker, och särskilt på kolchoserna. Och hur skulle det kunna vara annorlunda? För varje tänkande människa, är den fysiska utrotningen av bolsjevikernas äldre generation ett obestridligt

bevis på den termidorianska reaktionen, och dess mest utvecklade stadium. Historien har än så länge aldrig sett ett exempel på hur den av revolutionen följande reaktionen inte har åtföljts av den mest otvivelaktiga chauvinism, bland dem antisemitismen.

Enligt några av "Sovjetunionens vänner" är mina uttalanden om att en stor del av den nuvarande byråkratin utnyttjar antisemitiska tendenser bara ett illvilligt påfund med syftet att användas i kampen mot Stalin. Det är svårt att diskutera med byråkratin professionella "vänner". Dessa människor förnekar den termidorianska reaktionens existens. De accepterar till och med Moskva-rättegångarna på åskådarplats. Det finns "vänner" som besöker SSSR med det speciella syftet att inte se solens fläckar. Inte så få av dem får särskild betalning för att bara se vad byråkratin visar. Men ve dessa arbetare, revolutionärer, socialister och demokrater som, med Puschkins ord, föredrar "en illusion som förför oss" än den bittra sanningen. En frisk revolutionär optimism behöver inga illusioner. Man måste möta livet som det är. Man måste hitta styrkan för att besegra verklighetens reaktionära och barbariska drag i verkligheten själv. Det är vad marxismen lär oss.

Några av de som gärna spelar "förståsigpåarens" roll har till och med anklagat mig för att "plötsligt" föra fram den "judiska frågan" och det med syfte att skapa ett slags ghetto för judarna. Jag kan bara rycka på axlarna i medlidande. Hela mitt liv har jag levt utanför de judiska kretsarna. Jag har alltid arbetat i den ryska arbetarrörelsen. Mitt modersmål är ryska. Olyckligtvis har jag inte ens lärt mig läsa judiska. Den judiska frågan har därför aldrig stått i centrum för mitt intresse. Men det betyder inte att jag har rätt att blunda för det judiska problemet, vilket kräver en lösning. "Sovjetunionens vänner" är nöjda med att skapa Birobidjan. Jag kommer inte här att uppehålla mig med att resonera om det var byggt på en sund basis, och vilken typ av regim som existerar där. (Birobidjan kan inte undgå att återspegla alla den byråkratiska despotismens brister.) Men inte en enda progressiv, tänkande individ kan invända mot att SSSR har skapat ett särskilt område för dem av deras medborgare som anser sig vara judiska, som föredrar att använda det judiska språket framför alla andra och som vill leva som en enhetlig massa. Är det ett ghetto eller inte? Under Sovjetdemokratins period, under tiden av fullständigt *frivilliga* migrationer, talades det aldrig om ghetton. Men på grund av själva det sätt som de judiska bosättningarna ägde rum, antager den judiska frågan en internationell karaktär. Har vi inte rätt när vi säger att en socialistisk världsfederation skulle göra möjligt att skapa ett "Birobidjan" för de judar som skulle vilja ha en egen självstyrande republik som skådeplats för sin egen kultur? Man kan förmoda att en socialistisk demokrati inte kommer att förfalla till tvångsinförlivande. Det kan mycket väl vara så att gränserna för en oberoende judisk republik, såväl som för många andra nationella områden, inom två-tre generationer kommer att suddas ut. Jag har varken tid eller lust att grubbla över det. Våra efterföljare kommer att veta bättre än oss vad de skall göra. Vad jag tänker på är en övergående historisk period där den judiska frågan, som sådan, fortfarande är akut och kräver tillräckliga åtgärder från en världsfederation av arbetarstater. Samma metoder för att lösa den judiska frågan som under den förfallande kapitalismen har en utopisk och reaktionär karaktär (sionism), kommer, under en socialistisk regim, att antaga en verklig och hälsosam innebörd. Detta är vad jag ville påpeka. Hur kan någon marxist, eller ens någon konsekvent demokrat, invända mot det?

Appell till amerikanska judar hotade av fascism och antisemitism

(22 december 1938)

Käre vän:

Fader Coughlin, som uppenbarligen försöker bevisa att en absolut idealistisk moral inte förhindrar människan från att vara den störste lymmel, har via radio förklarat att jag förr tog emot enorma mängder pengar för revolutionen från den judiska bourgeoisin i Förenta staterna. Jag har redan svarat i pressen att detta är falskt. Jag mottog inte några sådana pengar, självklart inte för att jag hade vägrat att ta emot finansiellt stöd åt revolutionen, utan för att den judiska bourgeoisin inte erbjöd detta stöd. Den judiska bourgeoisin förblir trogen principen: *att inte ge*, även nu när det gäller dess huvud. Kvävd av sina egna motsättningar, riktar kapitalismen ilskna slag mot judarna; dessutom drabbar en del av dessa slag den judiska bourgeoisin, trots alla dess forna ”tjänster” åt kapitalismen. Åtgärder av filantropisk karaktär för flyktingar blir mindre och mindre effektiva jämfört med den ondska som tynger ner det judiska folket.

Nu är det Frankrikes tur. Fascismens seger i detta land skulle betyda en ofantlig förstärkning av reaktionen, och en oerhörd tillväxt av det antisemitiska våldet i hela världen, särskilt i Förenta staterna. Antalet länder som kastar ut judar växer oavbrutet. Antalet länder som kan ta emot dem minskar. Samtidigt skärps kampen alltmer. Det är inte svårt att föreställa sig vad som väntar judarna vid utbrottet av det kommande världskriget. Men även utan krig kommer världsreaktionens närmaste utveckling med säkerhet att betyda *judarnas fysiska utrotning*.

Palestina har visat sig vara ett tragiskt bländverk, Birobidjan en byråkratisk fars. Kreml vägrar att ta emot flyktingar. De gamla kärringarnas och unga karriäristernas ”antifascistiska” kongress har inte den minsta betydelse. Nu, mer än någonsin, är det judiska folkets öde – inte bara deras politiska utan även deras fysiska öde – oupplösligt sammanbundet med det internationella proletariats befrielsekamp. Enbart en djärv mobilisering av arbetarna mot reaktionen, skapande av arbetarmiliser, direkt fysiskt motstånd mot de fascistiska gängen, vilket ökar självförtroendet och alla de förtrycktas aktivitet och djärvhet kan skapa en förändring av styrkeförhållandena, hindra en världsvåg av fascism och påbörja ett nytt kapitel i människlighetens historia.

Fjärde Internationalen var först med att avslöja fascismens farlighet och visa vägen till räddning. Fjärde Internationalen uppmanar de folkliga judiska massorna att inte bedra sig själva, utan att öppet möta den hotfulla verkligheten. Räddningen finns bara i den revolutionära kampen. Den revolutionära kampens, såväl som krigets, ”styrka” är pengar. Det är det judiska folkets progressiva och klarsynta elements plikt att hjälpa den revolutionära förtruppen. Tiden är knapp. En dag är nu värd lika mycket som en månad eller till och med ett år. Vad ni än gör, gör det kvickt!

Imperialism och antisemitism

(maj 1940)

Den ruttnande kapitalismens värld är överbefolkad. Problemet med att ta emot ett par hundra flyktingar extra blir oöverkomligt för en sådan världsmakt som Förenta staterna. I flygets, telegrafens, telefonens, radions och televisionens tidevarv paralyseras resor från land till land av pass och visumtvång. Samtidigt som utrikes- och inrikeshandeln minskar, sker en fruktansvärd tillväxt av chauvinismen, och då speciellt antisemitismen. Under sin uppgångsepok tog kapitalismen det judiska folket ut ur gettona och använde det som ett verktyg för sin kommersiella expansion. Idag söker den sönderfallande kapitalismen tvinga ut det judiska folket ur alla sina porer. Sjutton miljoner individer av de cirka två miljarder som bebor jorden, det vill säga mindre än 1 %, har idag inte någon plats på vår planet. Trots enorma landområden och de teknikens under som har erövrat både jorden och luften åt mänskligheten så har borgarklassen lyckats omvandla vår planet till ett stinkande fängelse . . .

Kampen för "lebensraum" är inget annat än ett kamouflage för imperialistisk expansion, dvs en politik av annektering och plundring. Det rasmässiga berättigandet för denna expansion är en lögn. Nationalsocialismen ändrar sina rasmässiga sympatier och antipatier i överensstämmelse med strategiska betänkan. En något mer stabil del av den fascistiska propagandan är kanske antisemitismen, som Hitler har givit en zoologisk form, genom att upptäcka "rasens" och "blodets" sanna språk i hundens skällande och grisens grymtningar. Inte för inte betecknade Friedrich Engels antisemitismen som "socialism för idioter". Den enda egenskap hos fascismen som inte är falsk är dess vilja att styra, underkuva och plundra. Fascismen är ett kemiskt rent koncentrat av imperialismens kultur.

...

Efter fem år av den grövsta inställsamhet gentemot demokratierna, då "kommunismen" reducerades till att leta fascistisympatisörer, upptäckte Komintern, på hösten 1939, plötsligt de västliga demokratiernas kriminella imperialism. Vänster om! Från och med då, inte ett enda fördömande ord om krossandet av Tjeckoslovakien och Polen, ockupationen av Danmark och Norge och de upprörande bestialiteter som Hitlers gäng begått mot de polska och judiska folken! Hitler gjordes om till en fredsälskande vegetarian som ständigt provocerades av de västliga imperialisterna.

Några citat

"Innan kapitalismen utmattar eller dränker mänskligheten i blod, förgiftar den världens atmosfär med folk- och rashatets giftiga dunster. *Antisemitismen* är idag en av den döende kapitalismens mest elakartade krampryckningar.

Att skoningslöst avslöja rötterna till alla rasfördomar och alla former och schatteringar av nationellt högmod och chauvinism, särskilt antisemitismen, bör bli en beståndsdel av det dagliga arbetet i Fjärde Internationalens alla sektioner, såsom den viktigaste uppgiften i kampen mot imperialismen och kriget. Vår viktigaste paroll förblir: Proletärer i alla länder, förena er!" (Leo Trotskij: *Övergångsprogrammet*, antaget 1938)

"För de nationer som Ryssland förtrycker innebär ett störtande av monarkin oundvikligen också deras nationella revolution. På detta område kan vi, hur som helst, iakttaga samma sak som i alla de andra av februariregimens departement: genom sitt politiska beroende av den imperialistiska bourgeoisin, var den officiella demokratin fasthållen i koppel och fullständigt oförmögen att bryta de gamla bojorna. Den vidhöll sin okränkbara rätt att bestämma andra nationers öde, och fortsatte avundsjukt att vakta de källor till rikedom, makt och inflytande som hade gett den storryska bourgeoisin sin dominerande ställning . . ." (Skrivet av Leo Trotskij, 1932, angående Kerenskijregimens vana att stifta lagar som gav folk formella rättigheter till jämlikhet.)

"Denna formella jämlikhet gav judarna mest av alla, eftersom lagarna som begränsade deras rättigheter hade nått antalet 650. Dessutom kunde inte judarna, som var stadsinvånare och den mest utspridda av alla nationaliteterna, göra anspråk på vare sig statlig självständighet eller ens territoriell autonomi. Vad gäller projektet med så kallad "nationellt kulturell autonomi", som skulle förena judarna över hela landet kring skolor och andra institutioner, smalt denna reaktionära utopi, som lånats från den österrikiske teoretikern Otto Bauer av vissa judiska grupper, under dessa första dagar av frihet som vax under solens strålar.

En revolution är dock en revolution av den anledningen att den inte är tillfredsställd med understöd eller uppskjutna betalningar. Avskaffandet av de mest skamliga nationella inskränkningarna upprättade en formell jämlikhet mellan medborgare oavsett deras nationalitet, men avslöjade bara desto skarpare nationaliteternas ojämlika ställning som sådan och lämnade

huvuddelen av dem i ställningen som den storryska statens styv- eller fosterbarn.” (Leo Trotskij: *Ryska Revolutionens historia*, 1932)

”Eftersom de judiska SR [Socialistrevolutionärerna], 'Poale Zion,' och andra judiska arbetarorganisationer har uttalat sin vilja att organisera avdelningar av judiska arbetare till att försvara revolutionen, föreslår jag att sådana formationer organiseras under (det militära) högkvarterets auktoritet. Tillsammans med detta förslag, föreslår jag att de judiska bataljonerna går in i de regementen där det också finns bataljoner från andra folk. På så sätt kan vi undvika en, på främlingskap grundad, chauvinism, vilken olyckligtvis uppstår när fullständigt nationellt självständiga militära förband skapas.” (Telegram från Leo Trotskij till det militära högkvarteret i Kiev, 10:e Maj 1919, citerat i *”The Pogroms in the Ukraine in the Year 1919”*, skriven av Elias Tcherikower, utgiven på YIVO Press, 1965.)

”Ett av målen i det österrikiska programmet för ‘kulturell autonomi’ var ‘bevarandet och utvecklandet av människors nationella egenart.’ Varför och i vilket syfte? frågade bolsjevikerna häpet. Att segregera mänsklighetens olika nationella grenar var aldrig vår sak. Sant är att bolsjevismen insisterade på att varje nation skulle ha rätt till utträde – rätten, men inte skyldigheten – som den slutgiltiga och effektivaste garantin mot förtryck. Men tanken att på ett konstlat sätt bevara nationell egenart var fullständigt främmande för bolsjevismen. Avskaffande av varje nationellt förtryck, även dolt, även det mest raffinerade och praktiskt ‘omätbara’ nationella förtryck eller förödmjukelser, måste användas till det revolutionära enandet istället för att segregera arbetare av olika nationaliteter. Varhelst nationella privilegier och kränkningar existerar, måste nationer ha möjlighet att avskilja sig och på så sätt underlätta arbetarnas fria enande i namn av nationernas vänskapliga närmande, med det långa perspektivet av en total sammanslagning av alla. Sådan var bolsjevismens grundläggande inriktning, som visade sin styrkas fulla mått i oktoberrevolutionen.” (Leo Trotskij: *Stalin*, 1940)

”Det som i den nationella frågan kännetecknar bolsjevismen är att den i sin inställning till även de mest efterblivna förtryckta nationer inte bara ser dem som föremål för, utan också som utövare av politik. Bolsjevismen begränsar sig inte till att erkänna deras ”rätt” till självbestämmande och till parlamentariska protester mot att denna rätt förtrampas. Bolsjevismen genomsyrar de förtryckta nationerna och reser dem mot deras förtryckare. Den knyter samman deras kamp med proletarietets kamp i kapitalistiska länder. Den instruerar de förtryckta kineserna, hinduerna eller araberna i upprorets konst och inför de civiliserade bödlarna tar den det fulla ansvaret för detta arbete. Endast med detta börjar bolsjevismen d.v.s. den revolutionära marxismen i handling.”

(Leo Trotskij: *Vad härnäst? Det tyska proletarietets ödesfrågor*, 1932)

”Försöket att lösa den judiska frågan genom judisk emigration till Palestina kan nu ses i sin rätta dager, ett tragiskt bedrägeri gentemot det judiska folket. I syfte att vinna arabernas sympati, som är fler än judarna, har den brittiska regeringen tvärt ändrat på sin politik gentemot judarna, och har faktiskt tagit tillbaka sitt löfte om att hjälpa dem att bygga sitt 'egna hem' i ett annat land. De framtida militära händelsernas utveckling kan mycket väl komma att göra om Palestina till en blodig fälla för hundratusentals judar. Aldrig har det varit så klart som idag att det judiska folkets frälsning är oskiljaktigt sammanbunden med störtandet av det kapitalistiska systemet.”

(Leo Trotskij, skrivet i juli 1940 – Publicerat i ”On the Jewish Problem”, *Fourth International*, Vol.6 No.12, December 1945)